

Asia: VN/16276/2024

Lausuntopyyntö; Hanke ampumaratojen toiminnan turvaamiseksi ja uusien ampumaratojen perustamisen edistämiseksi

Lausunnonantajan lausunto

Sujuvoittaako ehdotus ampumaratoja koskevia ympäristölupaprosesseja sekä lainsäädäntöä riittävällä tavalla ottaen huomioon hallitusohjelman mukainen tavoite 1 000 ampumaradasta vuosikymmenen loppuun mennessä?

Suomen Ampumaurheiluliitto aloitti järjestelmällisen ja ympäristöasiantuntemukseen perustuvan työn ampumaratojen ympäristölupatilanteen parantamiseksi 2010-luvun lopulla tilanteessa, jossa ampumaratojen puutteellisten ympäristölupahakemusten sanottiin olevan merkittävin syy siihen, että lupaprosessit kestävät eikä lupia aina voida myöntää. Vuonna 2020 Ampumaurheiluliiton toiminta laajeni ampumaratojen ympäristölupahankkeeksi, jossa ovat mukana myös Suomen Metsästäjäliitto, Suomen riistakeskus, Suomen Reserviupseeriliitto, Reserviläisliitto ja Suomen Ampumahiihtoliitto. Yhdessä hankeosapuolet edustavat valtaosaa Suomen siviiliampumaratojen käyttäjäryhmistä. Muita käyttäjäryhmiä ovat muun muassa poliisit, Tullin, Rajavartiolaitoksen ja Rikosseuraamusviraston henkilökunta sekä lentokenttien eläintorjujat. Hankkeessa työskentelee kahdeksan päätoimista ympäristöasiantuntijaa, jotka ovat laatineet ja jättäneet toistaiseksi yhteensä noin 125 ampumaradan ympäristölupahakemuksen ja olleet tavalla tai toisella tekemisissä ainakin 270 ampumaradan kanssa hankkeen aikana. Huolimatta ympäristöalan ja ampumaratojen erityisasiantuntemuksesta ja siten erittäin laadukkaista ympäristölupahakemuksista ovat ampumaratojen ympäristölupaprosessit edelleen hitaita ja nykyisen lainsäädännön takia ennalta arvaamattomia. Keskimääräinen ampumaradan ympäristölupaprosessi kestää noin 1,5 vuotta.

Ampumaurheiluliiton näkemyksen mukaan nyt ehdotetut muutokset, kuten ampumaratojen lupaprosessin keskittäminen yhden viranomaisen alle, sujuvoittavat ja yksinkertaistavat ampumaratojen luvitusta. Lisäksi lupaprosessin keskittäminen parantaa luvittavan viranomaisen osaamista ampumaratojen ympäristönsuojelun erityispiirteissä.

Nykyisellään erityisesti lainsäädännön tulkinnanvaraisuuden vuoksi ampumaratojen luvan saamisen ehdoissa ja linjauksissa vaadittavista selvityksistä on huomattavia eroja ympäri Suomen. Lisäksi eroja on havaittu lupapäätösten määräyksissä. Siten saman riskitason toimintoja ei ole kohdeltu yhdenmukaisesti. Osittain ympäristölainsäädännön tulkinnanvaraisuuden taustalla on se tosiasia, että saman lainsäädännön alla käsitellään useisiin eri toimialoihin kuuluvia toimintoja. Alakohtaisella sääntelyllä voidaan paremmin keskittyä juuri kyseisen toiminnan erityispiirteisiin.

Ampumaurheiluliitolle on erittäin tärkeää, että ampumaradat ovat jatkossakin ympäristölle ja käyttäjille turvallisia. Ehdotettujen muutosten ei nähdä heikentävän ampumaratojen ympäristönsuojelun tasoa. Yhdessä huolellisesti laadittujen asetusten kanssa ehdotettujen muutosten nähdään parantavan lupakohtelun yhdenmukaisuutta ja ennakoitavuutta. On tärkeää, että ampumaradan toiminnanharjoittaja voi etukäteen varautua siihen, millä ehdoilla lupa toiminnalle on mahdollista saada.

Toisaalta on tärkeää, että ampumatoiminta keskitetään ampumaradoille, joilla mahdollisia ympäristöriskejä voidaan hallita, ja siihen tarvitaan riittävän tiheä ampumarataverkosto.

Ehdotuksessa esitetään ampumarata- ja ympäristöluvan yhdistämistä, minkä myötä ampumaratojen toiminnanharjoittajien ei tarvitse hakea kahta erillistä lupaa toiminnalleen. Yhdistämällä vähennetään päällekkäistä valvontaa ja usealle viranomaiselle raporttoimisesta aiheutuvia kuluja ja työtä. Lupamenettelyjen yhdistämisen lisäksi on esitetty, että ampumaratojen lupien käsittely hoidetaan jatkossa Poliisihallituksessa. Tämä yhdenmukaistaa lupaprosesseja koko valtakunnan tasolla. Puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen ratojen sekä ase- ja patruunatehtaiden tuominen ympäristövaikutusten osalta ampumaratalain soveltamisalan alle on kannatettava muutos. Tällöin yhdellä viranomaisella on valtakunnallisesti tiedossa kaikkien ampumaratojen tilanne ja kaikilla toimialan toiminnanharjoittajilla on yhtenäinen lupaprosessi. Nykyisellään joitakin puolustusvoimien ja siviilien ratoja sijaitsee vierekkäisillä kiinteistöillä mutta toimintoja valvovat eri viranomaiset. Uudistus yhtenäistäisi käytäntöjä kyseistenkin ratojen osalta.

Ehdotuksen mukaisesti ampumaratalain yksityiskohtaisempi sääntely esitetään lain nojalla laadittavissa asetuksissa. Nykyiselläänkin ampumaratojen toimintaa ja luvitusta on säädelty eri asetuksissa, mutta kyseiset asetukset koskevat monia eri toimialoja, jolloin valtaosa asetuksista ei ole yksiselitteisiä tai tiettyyn toimintoon kohdistuvia. Ampumaratalain perusteella säädettävät asetukset eivät ole nähtävissä saman aikaisesti ehdotetun lainsäädännön kanssa, joten kokonaisuudessaan muutosten vaikuttavuutta on haastava arvioida. Ampumaurheiluliitto muistuttaa, että nykyinen ampumaratamelua koskeva asetus (VNp 53/1997) on teknisesti vanhentunut ja aiheuttaa ratatoimijoille haasteita. Tämän vuoksi on ensiarvoisen tärkeää muuttaa ampumaratojen toiminnan meluvaikutuksia säätelevää lainsäädäntöä. Ampumaurheiluliiton näkemyksen mukaan nykyistä tarkempi sääntely asetustasolla on tarpeen selkeyttämään luvan saamisen ehtoja ja vähentämään tulkinnanvaraisuutta. Tähän saakka Ampumaratojen parhaan käyttökelpoisen tekniikan (BAT) -oppaalla (Ympäristöministeriö 2014) ei ole ollut oikeudellista asemaa. Siten vaikka BAT-opas on laadittu helpottamaan ympäristölainsäädännön tulkinnanvaraisuutta, ei sitä käytännössä ole tarvinnut kenenkään osapuolen noudattaa lupaharkinnassa. Vastaavasti, vaikka BAT-opasta olisi noudatettu lupaharkinnassa, on lupapäätöksen päätyessä valitusprosessiin, Vaasan hallinto-oikeus saattanut katsoa, että juuri oikeudellisen sitomattomuutensa vuoksi oppaan mukaisia suosituksia ei ole voitu yksiselitteisesti katsoa riittäviksi. Tuomalla BAT-oppaan mukaiset periaatteet asetustasolle vältetään jatkossa näiltä tilanteilta. Tämä parantaa myös toiminnanharjoittajien mahdollisuuksia arvioida etukäteen luvan saamisen mahdollisuuksia ja tarvittavia toimenpiteitä. Lähtökohtaisesti lainsäädännön tulee olla jatkossa niin selkeää, että viranomaisille ei ole tarpeen laatia oppaita lainsäädännön tulkitsemiseksi.

Ampumaurheiluliitto pitää tärkeänä, että ratarakenne määritetään ehdotuksen mukaisesti asetustasolla. Selkeyden vuoksi myös joitain muita ampumaratoja koskevia määritelmiä on tarpeen tuoda ampumaratalain 3 §:ssä oleviin määritelmiin tai vähintään asetustasolle.

Lainsäädäntöä muutettaessa on ensiarvoisen tärkeää, että sen suhde muuhun lainsäädäntöön tarkastellaan huolellisesti ristiriitaisuuksien välttämiseksi. Ampumaratojen toimintaa ja tai niiden

lupamenettelyjä koskee nykyisin huomattava määrä lakeja ja asetuksia, joista olennaiset määritelmät ja säädökset tulisi Ampumaurheiluliiton näkemyksen mukaan siirtää ampumaratalakiin tai sen nojalla säädettäviin asetuksiin selkeyden takaamiseksi.

Tällä hetkellä ampumaratoja koskee tai niiden lupamenettelyyn sovelletaan ainakin seuraaviin lakeihin otettuja säännöksiä:

- ampumaratalaki (763/2015);
- ampumaradoista annettu valtioneuvoston asetus (1307/2015);
- ympäristönsuojelulaki (527/2014) ja sen nojalla annettu ympäristönsuojeluasetus (713/2014);
- maankäyttö- ja rakennuslaki (132/99) ja sen nojalla annettu maankäyttö- ja rakennusasetus (895/99);
- jätelaki (646/2011);
- eräistä naapuruussuhteista annettu laki (26/1920);
- vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista annettu valtioneuvoston asetus (1022/2006) ja sen muutos (1308/2015);
- maaperän pilaantuneisuuden ja puhdistustarpeen arvioinnista annettu valtioneuvoston asetus (214/2007);
- ampumaratojen aiheuttaman melutason ohjearvoista annettu valtioneuvoston päätös (53/1997).
- vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annettu laki (390/2005)
- laki ympäristövahinkorahastosta (1262/2022)
- luonnonsuojelulaki (9/2023)

Ilmoitusmenettelyn prosessi ja vaatimukset toiminnanharjoittajalle sekä viranomaiselle eivät käy täysin ilmi nyt lausuttavana olevasta aineistosta. Siten ei ole tietoa siitä, sujuvoittaako ilmoitusmenettely todellisuudessa sen piirissä olevien ratojen lupahakemusten käsittelyä. Ampumaurheiluliiton yhdessä ampumaratojen ympäristölupahankkeen kanssa ehdottama esitys ilmoitusmenettelyn raameista tuodaan esiin lausunnon Muut mahdolliset näkemykset ja huomiot -kohdassa.

Ampumaurheiluliitto muistuttaa, että lainsäädännön muuttaminen ei ole ainoa tarvittava keino, jolla saavutetaan 1 000 ampumaradan tavoite. Lainsäädännön selkeyttäminen ja viranomaistoiminnan sujuvoittaminen edesauttavat tavoitteen saavuttamista. Muutos helpottaa olemassa olevien ratojen luvituksen tilannetta ja toiminnan kehittämistä sekä auttaa paremmin hahmottamaan jo etukäteen uuden ampumaradan perustamisesta aiheutuvia kustannuksia. Siviiliampumaratoja ylläpidetään pääasiassa talkoovoimin ja seuroilla harvoin on merkittäviä tuloja, joten ampumaratojen toiminnanharjoittajien toiminnan talouden turvaaminen vaatii vielä pitkäjänteistä työtä.

Ehdotuksen mukaisesti ilman ympäristönsuojelulaissa tarkoitettua lupaa tai ilmoitusta olevien ratojen tulee jättää lupahakemus tai ilmoitus kolmen vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Ampumaurheiluliiton näkemyksen mukaan asetettu kolmen vuoden aikataulu on tiukka etenkin, jos Poliisihallituksella on käytettävissä hakemusten käsittelyyn vain kaksi henkilötyövuotta. Siirtymäaikaa tarvitaan estämään käsittelyn ruuhkautuminen, lupapäätösten käsittelyn aikataulun venyminen ja mahdollistamaan laadukkaiden lupahakemusten laatiminen.

Laadukkaat lupahakemukset varmistettaisiin Ampumaurheiluliiton näkemyksen mukaan jatkamalla ampumaratojen ympäristölupahanketta siirtymäajan verran. Tämä keventäisi Poliisihallituksessa lupia käsittelevien viranomaisten työtaakkaa hakemusten paremman laadun kautta ja pienentäisi ruuhkautumista. Ampumaradan lupahakemuksen laatiminen vaatii myös jatkossa ymmärrystä ja asiantuntemusta ympäristövaikutuksista. Valtaosalla ampumaratojen toiminnanharjoittajatahoista on harvoin omasta takaa tätä osaamista ja toiminta perustuu muutoinkin pitkälti vapaaehtoisuuteen.

Onko ympäristönsuojelulakia tarpeen soveltaa ehdotuksen mukaisesti ampumaratalain soveltamisen ohella?

Nykyinen ampumaratalain muutosehdotus ei sisällä kaikkia ympäristönsuojelulain voimaan jäävien lukujen asioita, joten ehdotuksen mukaisen ampumaratalain ohella olisi tarpeen soveltaa ympäristönsuojelulakia. Ampumaurheiluliitto näkisi parempana, että ampumaratalakiin lisätään ampumaratoja koskevat oleelliset kohdat ympäristönsuojelulaista. Ampumaratalain ja ympäristönsuojelulain (YSL) soveltaminen rinnakkain tuo haasteita tulkintaan sekä kokonaiskäsityksen saamiseen ampumaratoja koskevasta sääntelystä. Myös mahdolliset viranomaisten toimivaltaan liittyvät epäselvyydet ovat mahdollisia. Asetustason tulee olla erittäin selkeä, että se helpottaa kokonaiskäsityksen saamista. Lainsäädännön selkeys on ensiarvoisen tärkeää nykyisen tulkinnanvaraisuuden poistamiseksi. Myös valvonnan näkökulmasta lainsäädäntöön ei saa jäädä noudatettavien pykälien välisiä ristiriitaisuuksia.

Ampumaurheiluliitto esittää, että ympäristönsuojelulakiin esitettyjen pykälien tarpeellisuus ampumaratojen osalta tarkasteltaisiin ja esittää, että ratojen perustamisen ja toiminnan kannalta tarpeelliset pykälät viedään sellaisenaan tai tarvittaessa muutettuna ampumaratalakiin. Asia vaatii tarkempaa tarkastelua, mutta ampumaratojen ympäristölupahanke on tehnyt alustavaa arviointia ympäristönsuojelulain pykälien osalta ja esittää sen omassa lausunnossaan, jota Ampumaurheiluliitto tukee.

Onko tehtävien siirtämisen seurauksena tarpeen muuttaa valtioneuvoston ohjesääntöä ehdotuksessa kuvatulla tavalla?

Ohjesäännössä on annettu yhteiset säännökset ministeriöiden toimialasta, päätösvallasta ja sen siirrosta virkamiehelle, päätösvallan pidätysoikeudesta, esittelystä ministeriössä, ministeriöiden esittelijöistä sekä virkamiesten kelpoisuusvaatimuksista ja tehtävistä. Ampumaurheiluliitto katsoo, että muutos valtioneuvoston ohjesääntöön on tarpeen, jotta esitetyt muutokset ympäristönsuojelullisista asioista voidaan siirtää ampumaratalakiin.

Muut mahdolliset näkemykset ja huomiot esitysluonnoksesta?

Ehdotuksesta ei selkeästi käy ilmi, miten lupa- ja ilmoitusmenettelyt eroavat toisistaan käsittelyaikaa lukuun ottamatta. Näiden kahden menettelytavan erot tulee kuvata selkeästi viimeistään

asetustasolla. Nykyisellään ampumaratoja koskevassa ympäristölupajärjestelmässä on ympäristönsuojelulain (527/2014) mukaisesti ilmoitus- ja lupamenettelyt, jotka ovat pääpiirteiltään samanlaiset. Molemmissa prosesseissa hakijan tulee tuottaa hakemukseen samat ja käytännössä saman tasoiset tiedot toiminnasta sekä ympäristö- ja meluvaikutuksista. Menettelyiden ero on näkynyt pääasiassa ympäristöviranomaisen päätöksen kertoelmaosan pituudessa, sillä ilmoitusmenettelyssä se on pääsääntöisesti ollut lyhyempi. Käytännössä määräykset ovat olleet pitkälti samat eikä pienemmän laukausmäärän ja siten pienemmän riskin ratoja ole kohdeltu määräyksissä kevyemmin. Ilmoitusmenettelyn mukaisen toiminnan voi aloittaa 120 päivää hakemuksen jättämisestä, mutta yhtä lailla lupaprosessissa voi hakea aloituslupaa (YSL 199 §), joten tätäkään eroa ei käytännössä prosesseissa ole. Ilmoitusmenettely ei nimestään huolimatta tarkoita sitä, että ampumaratatoiminta automaattisesti sallittaisiin. On siis ensiarvoisen tärkeää, että uudessa ampumaratalaissa ei luoda samanlaista kritiikkiä saanutta järjestelmää.

Esitys lupa-, ilmoitus- ja rekisteröintimenettelystä

Ampumaurheiluliitto pitää tärkeänä, että ratojen toiminnanharjoittajilla on mahdollisuus eri tasoisten viranomaismenettelyiden (lupa/ilmoitus/rekisteröinti) kautta saada hyväksyntä toiminnalleen. Ampumaurheiluliitto esittää muutoksia ja tarkennuksia sisäministeriön ehdotuksen mukaiseen jaotteluun ilmoitusmenettelyyn ja lupaprosessiin. Esitettävä järjestelmä vaatii vielä tarkempaa tarkastelua ja ehdotusten yhdenmukaistamista säädettävien asetusten sisältöjen kanssa. Ampumaurheiluliiton yhdessä ampumaratojen ympäristölupahankkeen kanssa esittämässä mallissa radoilta edellytettävät selvitykset, luvan taso ja valvonta perustuvat ehdotusta vahvemmin radan ympäristöolosuhteisiin, potentiaaliseen riskiin ja parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaiseen tapauskohtaiseen harkintaan. Esitetyssä mallissa on oletettu, että parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaiset tekniikat ja menetelmät tuodaan asetustasolle. Ilmoitus- ja lupamenettelyn lisäksi Ampumaurheiluliitto esittää tietyin ehdoin toteutettavaa kevyttä rekisteröintimenettelyä alle 5 000 laukauksen ampumaradoille. Myös pienoiskivääri ja pienoispistooliradat sisällytettäisiin rekisteröintimenettelyyn ilman laukausmäärän rajoittamista, sillä edellytyksellä, että muiden ehtojen täyttymisen lisäksi radalle on tehty haitta-aineiden hallintatoimet. Seuraavassa jaottelua ja prosesseja on kuvattu tarkemmin.

Rekisteröintimenettelyssä toiminnanharjoittaja ilmoittaa viranomaiselle radan sijainnin, toiminnanharjoittajan, yhteyshenkilön, maan omistukseen liittyvät tiedot ja toiminnan laajuuden (lajiradat, laukausmäärä) sekä mahdolliset haitta-aineiden hallintatoimet. Ehtoina rekisteröintimenettelylle olisivat:

- Ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella, ei talousvesikaivoa alle 300 m etäisyydellä oletetun pohjaveden virtaussuunnan alapuolella
- Etäisyys vesistöön on yli 300 metriä
- Radan kuormitus ei kohdistu Tukesin määrittelemille ns. Ramsar-kosteikoille, joilla lyijyhäulien käyttö on kielletty
- Etäisyys lähimpään asuin- ja lomarakennukseen määriteltäisiin meluasetuksessa annettavan ohje- tai raja-arvon perusteella
- Haulikkoradalla lyijyhäulikielto

- Pienoiskivääriradoilla ja pienoispistooliradoilla yli 5 000 laukauksen jälkeen asetuksen mukainen haitta-aineiden hallintarakenne

Uusien ratojen tulee tehdä rekisteröinti-ilmoitus 1–2 kuukautta ennen toiminnan aloittamista. Olemassa olevien ratojen osalta noudatettaisiin ehdotuksen siirtymäsäännöksissä annettua 3 vuoden määräaika. Viranomaisen tarkistaa hakemuksen tietojen paikkansapitävyyden ja tekee päätöksen siitä, meneekö toiminta rekisteröintimenettelyllä vai edellytetäänkö toiminnalle ilmoitus- tai lupamenettelyä. Rekisteröintimenettelyssä toiminnalle ei tehdä varsinaista lupapäätöstä ehtoineen, vaan dokumentti rekisteröinnistä. Rekisteröintimenettelyn ratoja koskee velvoite seurata ja ilmoittaa jatkossa viranomaiselle vuosittaiset laukausmäärät. Rekisteröintimenettelyyn ehdotetuilla radoilla haitta-aineiden kuormitus ja meluvaikutukset ovat hyvin pienet, minkä johdosta näille radoille ehdotetaan edellä kuvattua kevyttä menettelyä. Ampumaratojen ympäristölupahankkeessa siviilien ylläpitämistä radoista kerätyn tiedon perusteella noin 15 %:lla radoista vuotuinen laukausmäärä on alle 5 000.

Ampumaratalain muutosehdotuksessa ilmoitusmenettelyn piiriin kuuluisivat alle 100 000 laukauksen ampumaradat. Ampumaurheiluliitto esittää, että ilmoitusmenettely muutetaan koskemaan 5 000–100 000 vuosittaisen laukauksen ratoja. Ilmoitusmenettelyn radoilla tulisi laukausmäärän lisäksi täyttyä seuraavat ehdot:

- Ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella, ei talousvesikaivoa alle 300 m etäisyydellä oletetun pohjaveden virtaussuunnan alapuolella
- Etäisyys vesistöön on yli 300 metriä
- Radan kuormitus ei kohdistu Tukesin määrittelemille ns. Ramsar-kosteikoille, joilla lyijyhaulien käyttö on kielletty
- Meluasetuksessa määritellyille luonnonsuojelualueille ei aiheudu melun ohje- tai raja-arvon ylityksiä

Uusien ratojen tulisi tehdä ilmoitusmenettelyn mukainen hakemus 4 kuukautta ennen toiminnan aloittamista. Olemassa olevien ratojen osalta noudatettaisiin ehdotuksen siirtymäsäännöksissä annettua 3 vuoden määräaika.

Ilmoitusmenettelyn tulee olla kokonaisuudessaan prosessiltaan kevyempi lupamenettelyyn nähden, jotta menettelyillä on todellinen ero toisiinsa nähden. Ampumaurheiluliitto esittää, että ilmoitusmenettelylle tehdään erillinen asetus, johon kyseisiä ratoja koskevat määräykset on selvästi kirjattu. Käsittelyajan lisäksi kuulemisen tulee olla lupamenettelyä kevyempi. Vastaava asetus on laadittu ilmoituksenvaraisista eläinsuojista (Vna 138/2019). Asetuksessa on annettu selkeät ehdot ja rajoitukset kyseisiin toimintoihin. Tämä helpottaa ja nopeuttaa myös viranomaisen työtä, jolloin ilmoitusmenettelyn käsittelyajalle annettu aikaraja on realistisempi. Ilmoitusmenettelyn piirissä oleville radoille tulee siis päätös, jossa on viittaus asetukseen ja siinä määritettyihin toiminnan reunaehtoihin.

Ilmoitukseen tarvittavien selvitysten osalta tulee tehdä myös rajauksia. Jo tehtyjen toimenpiteiden ja ympäristöolosuhteiden on syytä näkyä hakemukselta vaadittavassa sisällössä kuten myös toimintahistorian. Esimerkiksi radoilla, joilla on kattavat haitta-aineiden hallintatoimet ja lyijyhaulikielto, ei ole tarpeen suorittaa pintavesinäytteenottoa, mikäli toimintahistorian aikana syntynyt kuormitus ei anna sille aiheutta. Muilla ilmoitusmenettelyn piirissä olevilla radoilla ilmoitukseen edellytettävä pintavesinäytteenotto kohdistuu lähtökohtaisesti mahdolliseen rata-

alueelta purkavaan ojaan. Yhtenä ilmoitusmenettelyn ehtona olevalla yli 300 metrin etäisyydellä vesistöön rajataan vesistölle aiheutuvien vaikutusten mahdollisuutta. Ilmoitusmenettelyn ratojen tulee olla säännöllisen valvonnan piirissä ja viranomaisella tulee olla mahdollisuus tarvittaessa edellyttää tarkempia ympäristö- ja meluselvityksiä.

Melun selvittämisen osalta etäisyyden asutukseen tulee vaikuttaa edellytettävään meluselvitysmenetelmään. Ilmoitusmenettelyssä etäisyyden ollessa meluasetuksessa määritetyn verran vakituisesta tai vapaa-ajan asutuksesta ja luonnonsuojelualueista melu selvitetään laskennallisesti kevyemmällä menettelyllä. Muutoin melu selvitetään ehdotuksen mukaisesti kohdekohtaisella mallinnuksella. Meluvaikutukseen liittyviä reunaehtoja, kuten mainittua etäisyyttä asutukseen, on järkevää asettaa melulainsäädännön kautta.

Lupamenettelyyn jäävät radat, joilla laukausmäärä on yli 100 000 vuodessa sekä radat, jotka sijaitsevat luokitellulla pohjavesialueella, alle 300 metrin etäisyydellä vesistöä, radan kuormitusta kohdistuu nykyisen lyijyhaulikieltoalueen mukaiselle alueelle tai toiminnan vaikutuksia alueen luonnonsuojelualueisiin on tarpeen tarkastella tarkemmin. Näin huomioidaan ympäristöolosuhteiden vaikutus sijaintiin. Viranomaisten resurssit tulee keskittää isomman ympäristöriskin ratoihin, joten pienen vuosittaisen laukausmäärän radoilta edellytetään kevyempää viranomaisprosessia.

Esityksen tulee kannustaa uusien ratojen perustajia valitsemaan ympäristöolosuhteiden ja lähialueen asukkaiden suhteen järkevä sijainti radan toiminnalle. Laukausmäärän ja siten ympäristökuormituksen rajoittamiselle tulee aina olla ympäristövaikutuksiin ja -olosuhteisiin pohjautuvat perustelut. Laukausmäärän tarpeetonta rajoittamista ei saa syntyä.

Muut kommentit

Ehdotuksen mukaan ampumaratamelu määritetään käyttäen melumallinnusta. Ampumaurheiluliitto katsoo, että melumallinnuksen aseman vahvistaminen on lähtökohtaisesti hyvä asia ja selkeyttää melun tarkastelua. Ampumaurheiluliitto tuo kuitenkin esiin, että asetustasolla tai muussa ohjeistuksessa tulee olla riittävällä tasolla määritetty melumallinnuksen reunaehdot, jotta mallinnukset ovat keskenään vertailukelpoisia. Valmistelussa on tarpeen kuulla ampumaratameluun perehtyneitä asiantuntijoita. Erityisesti kohtalaisen etäällä asutuksesta sijaitsevien pienen laukausmäärän ampumaratojen näkökulmasta mahdollisuutta kevyempään vaihtoehtoiseen meluselvityskeinoon on myös syytä tarkastella.

Ehdotuksesta ei käy selkeästi ilmi pohjavesialueiden lausuntokäytäntöön ja tiedon saantiin liittyvät seikat. Nykyisellään ympäristönsuojeluasetuksen mukaisesti pohjavesialueiden osalta tulee pyytää lausunto alueen ELY-keskukselta (vuoden 2026 alusta LVV). Pohjavesialueiden tietojen saatavuutta on niiden kriittiseen infrastruktuuriin kuulumisen vuoksi rajoitettu. Pohjavesiolosuhteiden huomiointi lupaprosessissa on kuitenkin tärkeää. Näiden tietojen huomioon ottaminen ja saanti lupaharkintaan on varmistettava kuitenkin siten, ettei tietojen väärin käyttämisen riskiä lisätä.

Ehdotuksesta ei käy selkeästi ilmi, miten lain voimaantullessa vireillä olevien ampumaratoja koskevien ympäristölupaprosessien kanssa menetellään. Ampumaurheiluliiton näkemyksen mukaan lain voimaan tullessa vireillä olevien hakemusten lupakäsittely tulee siirtää Poliisihallitukseen.

Ampumaurheiluliiton näkemyksen mukaan epäselvyyksien välttämiseksi lainsäädännössä tulee selkeästi määritellä lupahakemuksen täydentämistä, muistutuksia ja mielipiteitä, kuultavia sekä lupahakemuksesta- ja päätöksestä tiedottamista koskevat seikat.

Ehdotuksen 7 § mahdollistaa ampumarataluvan peruuttamisen tietyillä ehdoilla. Joissain tapauksissa toiminnan keskeyttäminen voi olla tarpeen. Siten on syytä varmistaa, että myös tämä on lainsäädännön nojalla mahdollista.

Ehdotuksen mukainen lain voimaantulon aikataulu on erittäin tiukka huomioiden asetusten valmistelun tarve sekä ympäristöasiantuntijoiden rekrytointiin vaadittava aika. Ampumaurheiluliitto näkee kuitenkin tärkeäksi saada lakimuutokset voimaan mahdollisimman pikaisesti.

Ampumaurheiluliiton näkemyksen mukaan muutoksenhakutuomioistuimien voi jatkossakin olla Vaasan hallinto-oikeus, jossa on teknisluonnontieteellistä osaamista. Näin valitusasioissakin päätöksenteko on keskitettyä. Jos tuleva lainsäädäntö on selkeä ja rajoittaa tarpeettomien valitusten laatimista, ei tämä kuormita Vaasan hallinto-oikeutta nykyistä enempää. Ampumaurheiluliiton tietojen mukaan nykyisellään ampumaratalain mukaisista päätöksistä ei ole juurikaan valitettu eri oikeusasteisiin. Ampumaratoja koskevat valitukset ovat kohdistuneet kunnan viranomaisten laatimiin ympäristölupapäätöksiin sekä ilmoitusmenettelyn mukaisiin päätöksiin ja ovat jo nykyisen lainsäädännön mukaisesti Vaasan hallinto-oikeuden käsittelyn piirissä.

Ehdotuksessa esitetään, että naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n mukaista kohtuutonta rasitusta ei katsota aiheutuvan, jos ampumaratalain nojalla säädetyssä asetuksessa asetut ohjeet alittuvat. Ampumaurheiluliiton näkemyksen mukaan tämä lisää ennakoitavuutta luvan hakijan näkökulmasta melun reunaehtojen osalta.

Laurila Anne
Suomen Ampumaurheiluliitto